

מה נקרא בין הפרקים במגילה

בשוי"ע סי' תרצ"ב ס"ב אין לשוח בעוד שקורין אותה ובמ"ב ס"ק ט' ולפעמים אפי' לכתחלה מותר כגון לשאול בין הפרקים מפני הכבוד כמו לענין ק"ש בסי' ס"ו, וכן בס"ק ו' כי ונראה דאם נזכר באמצע שלא בירך יברך בין הפרקים, ובשעה"צ ס"ק י"א כ' ובש"ג מסתפק מה נקרא במגילה בין הפרקים והגאון מהרש"ק כתב דפרקים נקראת בין תחלתה לאיש יהודי ובין איש יהודי לבין בלילה ההוא ע"ש, ובמחצה"ש מביא בשם ל"ח פ' היה קורא כיון שיש בה פרשיות אע"פ שהן פרשיות סתומות מ"מ פרקים נקראו ע"כ.

והנה מש"כ בשם הגאון מהרש"ק הוא בחכמת שלמה כאן, שכי' שהרי במגילה י"ט א' תנן ומהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה יד"ח ר"מ אומר כולה ר' יהודה אומר מאיש יהודי ר' יוסי אומר מאחר הדברים האלה ובגמ' ס"ל לר"ש מבליטה ההוא, וע"כ אף דקימ"ל כמ"ד כולה אבל כיון דאיכא מ"ד דאפשר להתחיל מאיש יהודי וכדו' א"כ ע"כ דשם הוא תחלת ענין וממילא דחשיב בין הפרקים, ולפ"ז גם אחר הדברים האלה חשיב בין הפרקים שהרי כך ס"ל לר' יוסי, וצ"ע שלא הוזכר ד"ז בחכמת שלמה ושעה"צ.

לחלק בין קריאת יום ללילה בב' ימים שונים

מגילה ד' ע"ב רב יוסף אמר (בטעם למה אין קוראים מגילה בשבת) מפני שעניניהן של עניים נשואות במקרא מגילה כו' הואיל ואמרו שכפרים מקדימין ליום הכניסה גובין בו ביום ומחלקין בו ביום מפני שעניניהם של עניים נשואות במקרא מגילה, צ"ע דהתינח קריאה של יום אבל בלילה שאין נותנין מתנות לאביונים א"כ יקראו בזמנה בשבת, והי' אפ"ל שאין לחלק בין קריאת יום לקריאת לילה, אבל צ"ע להריטב"א בדף ד' א' שכפרים שמקדימין ליום הכניסה היינו קריאת יום, אבל קריאת לילה היו קורין אותה בזמנה, (ודלא כר"ן ריש פירקין שכי' שכפרים לא היו קורין כלל בלילה או שהיו מקדימין גם את קריאת הלילה) וחזינן שאפשר לחלק את ב' הקריאות לב' ימים.

חל בשבת למה אין קורים בע"ש מפלג המנחה

מגילה ד' ב' א' שאין קורין המגילה בשבת שמא יעביר ד"א ברה"ר, ובחי' מהרי"ל דיסקין על מס' מגילה שנדפסו בס' אהלים הק' להמבואר בשוי"ע שאפשר לקרות המגילה קודם ליל י"ד מפלג המנחה א"כ משכח"ל שיקרא בלא חילול שבת, ואף שאם קורא אז את המגילה נעשה אצלו שבת ואסור גם בעשית מלאכה אבל מ"מ אין בזה איסור סקילה, והנה בדבריו מבואר שאם קורא את המגילה מפלג המנחה נעשה אצלו אז פורים.

והנה יל"ע בשבת שחל בה יו"ט או יו"כ דנו אם אפשר לקבל תוספת של א' מהם בלא השני, ובד' מהרי"ל דיסקין אלו מבוי' שא"א לקבל א' בלא השני וע"כ כ' דאם קורא את המגילה נעשה אצלו אז שבת, ובמק"א כ' להוכיח כן גם משו"ת מהרי"ל דיסקין קו' אחרון סי' ה' אות צ"ד גבי יו"כ שחל בשבת ושכח להזכיר שבת בנעילה שכי' שלהרמב"ם שאין תוספת בשבת אלא רק ביו"כ הרי משכח"ל שמתפלל נעילה גם אחר השבת וע"כ אין מחויב בהזכרת שבת, ואם נימא שאפשר תוספת של א' מהם הרי לכו"ע משכח"ל שנהג תוספת ליו"כ ולא לשבת, ומוכח שא"א לחלק ביניהם.

עוד יש לדון שהרי אף אם יש עצה לקרות מבעוד יום הרי כ"ז לענין קריאת ליל פורים אבל קריאת יום הפורים אכתי צריך להקדים.

ואפשר שכונתו שאף שקריאת יום פורים מקדימים אבל קריאת הלילה אפשר לקיים מפלג המנחה ויחשב כקריאה בזמנה, ולפ"ז נמצא שמקדים קריאת יום לפני קריאת לילה וע' טו"א דמה שמקדימים משום חשש שמא יעבירו שאין בזה קיום של קריאת המגילה משום דברי קבלה, אלא תיקנו שלא יקראו בשבת ומה שקורים בע"ש הוא רק מדרבנן, וא"כ יש להק' דמ"מ יקראו את קריאת המגילה של הלילה מפלג המנחה דזה חשיב קריאה בזמנה ויקיימו את קריאת המגילה מדברי קבלה עכ"פ בקריאת הלילה, ואף שקריאת היום צריכים להקדים ולקרות שלא בזמנה.

יוצא בשיירה

בשוי"ע תרפ"ח ס"ז המפרש בים והיוצא בשיירה ואינו מוצא מגילה להוליד עמו יקראנה ביי"ג או ביי"ב או ביי"א או באחד עשר בלא ברכה ואם אי אפשר להמתין עד ימים הללו י"א שקורא אפי' מתחלת החודש, ובמ"ב ס"ק כ' יקראנה ביי"ד וכו' בקיבוץ עשרה דשלא בזמנה בעי' כו' אכן אפשר דסגי בקטנים הואיל והוא רק משום פרסומי ניסא, וע' בר"ן שמסתפק לענין בני הכפרים שמקדימין לקרותה אי מחוייב לקרותה גם בלילה או די בקריאה דיום ופשוט דה"ה לענין מפרשי הים ויוצא בשיירה ומד' הטור משמע קצת דצריך לקרות גם בלילה, ובשעה"צ ס"ק ל"ג כ' ובליילה די ביחודי ולמחר בעיירות בעי עשרה [שם] והיינו שבקריאת הלילה שלא בזמנה א"צ עשרה, וא"כ ה"ה בקריאת יוצא בשיירה בלילה א"צ עשרה, ויל"ע ביוצא בשיירה שצריך לקרות גם בלילה גם ביום אם צריך שיהא באותו יום או יכול לקרות בליל א' וביום ב' או איפכא ביום ב' ובליל ב'.

ומש"כ במ"ב שגם קטנים מצטרפים לעשרה, צ"ע ממש"כ במ"ב סי' תר"צ ס"ק ס"ג י"ועיין בפמ"ג דמדלא הזכיר הרב קטנים משמע דס"ל דקטנים בודאי אין מצטרפין לעשרה דלאו בני חיובא נינהו וחיובן הוא רק מטעם חינוך".

מתנות לאביונים

מעשה בא' שקיבץ מעות למתנות לאביונים והיה זה לפני פורים ואמר שיהיה אצלו פקדון עד פורים שאז יתן לעני, וא' נתן לו מאה דולאר ואחר שנתן נתיישב בדעתו שרוצה ליתן גם עבור אשתו ונסתפק אם יכול אחר שנתן לכיון שיהא גם עבור אשתו.

ולכא' אף שעדיין עניים לא זכו כיון שעד פורים הרי הוא פקדון, אבל כיון שנתן לא גרע מנדרי צדקה ואף שלא אמר בפיו, אבל הרי נח' הפוסקים אי מהני נדרי צדקה במחשבה ע' ביו"ד רנ"ח ס"יג ברמ"א ובשוי"ע חו"מ ס"ס רי"ב, ובמ"ב סי' תרצ"ד ס"ק ו' שחייב במחשבה, וא"כ אין יכול לחזור בו ולכוין שיהא גם עבור אשתו, אבל י"ל שיכול להשאל על נדרו, ואף שבהגיע ליד גזבר שוב א"א להשאל, ובשוי"ע יו"ד רנ"ח ס"ו וכן בשוי"ע רכ"ח סמ"ב, אבל כיון שהוא פקדון עד פורים לא חשיב שהגיע ליד גזבר אלא רק הוי פקדון ביד גזבר ועדין המעות שלו, וע"כ יכול שפיר להשאל.

בעל קריאה שנצרך והוצרך לשנות באמצע קריאת המגילה

א. מעשה בבעל קריאה של מגילת אסתר שנעשה צורך באמצע הקריאה והביאו לו לשנות באמצע קריאת המגילה.

והנה יש לדון כאן בכמה צדדים, וראש דבר הרי מבואר בסי' תרצ"ב שאין להפסיק בשיחה באמצע המגילה, והנה שתי' חשיב ג"כ הפסק, ע' ברמב"ן במלחמות "ומש"כ בעה"מ ז"ל שהוא אומר שאם רצה לשנות בתוך ההגדה הרשות בידו כדתנן בין הכוסות הללו אם רצה לשנות ישתה, חס ושלום שלא התירו אלא בין כוס לכוס, אבל משמזגו לו כוס שני והתחיל במצותו לשאול עליו ולדרוש אינו רשאי להפסיק בשתייה", ועוד כי שם "שאפי" כשתמצא לומר רשאי הוא לשנות בתוך ההגדה בתוך ההלל אינו רשאי להפסיק כדאי' בברכות, וא"צ לומר באמצע ברכה של גאולה", והיינו דס"ל שאסור להפסיק באמירת ההגדה וכ' דאף את"ל שמותר להפסיק בהגדה אבל בהלל אסור להפסיק ואף את"ל שבהלל אין איסור מ"מ בשעת הברכה יש איסור להפסיק ע"ש דמה"ט יש לברך על כוס שני, ומבואר ששתייה חשיבא הפסק, וע' בתוס' פסחים ק"ג ע"ב ד"ה רב אשי הק' ג"כ אמאי מברכים על כוס שני, וכ' וי"ל דהגדה והלילא נמי הוי הפסק, ואע"ג דבין ראשון לשני אם רצה לשנות ישתה, מכיון דהתחיל אשר גאלנו אסור לשנות כו' עכ"ל. אלא שכאן שהוא לצורך שאין יכול להמשיך לקרות בלא שישתה לא חשיב הפסק.

ב. ועתה יל"ד אם יברך ע"ז והנה אם היה מים בעלמא הרי מבואר בסי' ר"ד ס"ז שאין מברך אא"כ שותה לצמא לאפוקי אם חנקתיה אומצא וכאן לכא' לא חשיב לצמא שאינו מתאוה לשנות אלא צריך לשנות כדי שיוכל לקרות, אלא שאם היה שאר משקין שנהנה מהם הרי יש ע"ז ברכה וא"כ יל"ד אם יברך באמצע המגילה, והנה אם לא בירך על מקרא מגילה קודם הקריאה מבואר במ"ב תרצ"ב ס"ק ו' שיברך בין הפרקים ובשעה"צ סי' תרצ"ב ס"ק י"א מהו בין הפרקים ועמש"כ במק"א.

והנה מקור ד"ז הוא בסי' ס"ו שאם הביאו לו טלית ותפילין באמצע ברכות ק"ש ניח ויברך בין הפרקים וא"כ אם היה בין הפרקים יכול לשנות ויברך, ואם היה באמצע הפרק י"ל שהרי מבואר במ"ב שם שאם היה באמצע ק"ש כיון שצריך לקרות ק"ש בתפילין ע"כ ניח גם באמצע הפרק בברכה, וא"כ אם אירע כן באמצע הפרק כיון שאין יכול להמשיך הרי צריך לשנות עתה בברכה.

ובשעה"צ ס"ק י"א כי ובש"ג מסתפק מה נקרא במגילה בין הפרקים ומהרש"ק כתב דפרקים נקראת בין תחלתה לאיש יהודי ובין איש יהודי לבין בלילה ההוא ע"ש, ובמחצת"ש מביא בשם ל"ח פ' היה קורא כיון שיש בה פרשיות אע"פ שהן פרשיות סתומות מ"מ פרקים נקראו ע"כ.

והנה להנ"ל אם לא בירך ועומד בסוף המגילה במקום שאין לו עוד בין הפרקים הרי יוכל לברך גם באמצע הפרק.

ג. ואם אירע ד"ז במוצ"ש קודם ההבדלה הרי מים מותר לשנות כמבואר בסי' רצ"ט ואם צריך לשנות שאר משקין שאסור לשנות קודם הבדלה יל"ע אם מותר כאן לשנות בלא הבדלה.

והנה בטור תפ"ג דן אודות מי שאין לו יין בליל הסדר מה יעשה והביא שד' הרי"ף שיקדש על מצה ויאמר המוציא וברכה על המצה ואח"כ יעשה הסדר מתחילתו עד גאל ישראל ומברך על מרור, וד' הרי"צ גיאות שבתחלה יברך רק המוציא ולא יברך על אכילת מצה ויתחיל הסדר ואח"כ יברך על אכילת מצה, וד' בעל העיטור כד' הרי"ף שמעיקרא יברך על אכילת מצה אלא דס"ל דאין להפסיק בין מצה למרור וע"כ גם מרור יאכל בתחילה, וכ' ע"ז הטור "ואי לא דמסתפינא הוינא אומר שיטבול בירק מיד בלא קידוש ואח"כ יסדר הגדה והלל עד למעינו מים ויקדש ויברך

המוציא ויגמור הקידוש ויברך על אכילת מצה ויאכל אח"כ מרור כסדר שאם קדש מיד צריך לאכול מצה מיד ולברך עליה ומרור אחריה מיד שאין להפסיק בין מצה למרור ונמצא משנה כל הסדר ועוד אם מקדש מיד נמצא שאפי' טיבול הראשון הוא אחר המוציא ואין כאן הכיורא לתינוקות הלכך מוטב לטעום קודם הקידוש לקיים המצוה כסדרה ממה שישנה כל הסדר", ובב"ח כ' ע"ז "ועל סדר של רבינו קשה היאך טועם לכתחלה משתחשך קודם קידוש שבוה עושה איסור בידים ולכן נראה עיקר דמוטב לשנות קצת הסדר שאין בזה איסור ממה שיטעום קודם קידוש", וכן ע' בפר"ח שתמה על הטור, וד' הטור צ"ע איך הותר האיסור לאכול לפני קידוש.

והנה כשחל ליל פסח במוצ"ש שצריך לעשות יקנה"ז ושכח ולא הבדיל, כי בשו"ע סי' תע"ג שאם שכח להבדיל ולא נזכר עד שהתחיל ההגדה ישלים ההגדה עד גאל ישראל ואח"כ יבדיל, ובמ"ב כ' שלמנהגינו הרי אם יבדיל יצטרך שוב לברך על היין ונראה כמוסיף על הכוסות ע"כ גם קודם שהתחיל ההגדה אין לו תקנה לעשות הבדלה על הכוס אא"כ כיון לפטור כל יין שישתה אח"כ ובבאוה"ל שם הביא מד' הגר"ז שבאופן זה יאכל כרפס בלא הבדלה, ובבאוה"ל כ' ע"ז דאין זה ברור דדינא דמוסיף על הכוסות ע"י ברכה לא נזכר בכל הפוסקים רק בד' ראב"י ואפשר דמותר שלא לחוש לזה ולא לטעום קודם הבדלה הוא איסור גמור, והנה קו' הבאוה"ל משום שאין זה ברור שיש איסור של מוסיף על הכוסות ע"י ברכה בין כוס ראשון לשני, וק' עוד דאפי' אם נימא שיש איסור מ"מ איך מותר לאכול כרפס קודם הבדלה.

ובפסחים ק"ה כבוד יום וכבוד לילה כבוד יום קודם ואם אין לו אלא כוס אחד אומר עליו קידוש היום מפני שקידוש היום קודם לכבוד יום ואם איתא לישיבקה עד למחר וליעביד ביה תרתי א"ל חביבה מצוה בשעתה ומי אמרי' חביבה מצוה בשעתה והתניא הנכנס לביתו במוצאי שבת מברך על היין כו' ואם אין לו אלא כוס אחד מניחו עד לאחר המזון ומשלשן כולן לאחריו ולא אמרי' חביבה מצוה בשעתה כו', וכ"ה שם ברא"ש בשם ר"י ובשו"ע רצ"ו ס"ג, דמי שנהנה בברהמ"ז על הכוס ויש לו רק כוס אחד יאכל קודם הבדלה ויבדיל אח"כ עם ברהמ"ז, ומב' דכל שיש עליו מצוה עדיפא יותר מותר לאחר ההבדלה וממילא דמותר לאכול קודם הבדלה וצ"ב, ולהנ"ל הרי כל איסור אכילה קודם הבדלה הוא משום מצות הבדלה וכיון שמצות הבדלה א"א לעשות עתה משום שאין מוסיפין על הכוסות, וכן לענין קידוש שא"א לעשות קידוש עתה משום שע"כ מקלקל כל הסדר ממילא שאין מצות קידוש והבדלה עתה וע"כ אין איסור אכילה קודם קידוש והבדלה.

ובס' פסקי תשובה (שי"ל בפולין) סי' פ"ח הביא משו"ת שערי דיעה ח"א סי' כ' אודות מי שלא קידש בליל שבת שמקדש ביום, אם מותר לשנות מים קודם שחרית שהרי הוא קודם קידוש, ומסיק שכיון שא"א לקדש קודם התפילה א"כ אין עליו חובת קידוש ומותר לשנות בלא קידוש. ברמ"א רע"א ס"ה אדם ששכח לקדש עד לאחר שברך ברכת המוציא ונזכר קודם שאכל יקדש על הפת ואח"כ יאכל אבל בהבדלה יאכל תחילה שהרי אין מבדילין על הפת, ובמג"א כ' שיבדיל ויחזור ויברך. ולרמ"א צ"ע איך מותר לאכול קודם הבדלה, ואפשר שע"פ הנ"ל מיושב.

ולפ"ז יש מקום לומר שכיון שא"א להבדיל באמצע המגילה שלא יהא איסור לשנות קודם הבדלה.

ואם שכח אתה חוננתנו והרי אם טועם לפני הבדלה צריך לחזור ולהתפלל, אבל אם מותר לו הרי לא חשיב טעה בזו ובזו כיון שהוא כדין. ומש"כ שמותר להפסיק בשתי' באמצע המגילה משום שהוא צורך, יל"ד במקום שיש אחר שיכול לקרות אם ג"כ חשיב שיש צורך בשתייה וצ"ע. ©